

Замикула В.В., кандидат наук державного управління, докторант
Інститут свинарства і агропромислового виробництва

ЕКОНОМІЧНА ДОЦІЛЬНІСТЬ ПЕРЕВОДУ ПЛЕМІННИХ ЗАВОДІВ З ТУРОВОЇ НА ПОТІКОВУ СИСТЕМУ ОТРИМАННЯ ОПОРОСІВ

Рецензент – доктор сільськогосподарських наук В.О.Іванов

Розглянуто питання зміни ефективності роботи господарств по вирощуванню племінних свиней при переході з турової на потокову систему отримання опоросів. Наведено обґрунтування доцільності переведення племзаводів на нову систему роботи та зазначено залежність рентабельності господарської діяльності від рівня технологічних показників. Викладено спосіб застосування комп'ютерних програм для оперативної розробки прогнозу вірогідних змін прибутковості господарської діяльності племзаводів при зміні технологічного підходу до виробництва племінної продукції.

Перевішивши племгосподарство на потокову систему отримання опоросів можна одержати від однієї свиноматки до 2,3 опороси на рік та збільшити кількість отриманого приплоду до 25 голів. Це дозволяє:

- підвищити ефективність використання станків для опоросу у 5–6 разів;*
- збільшити кількість вирощеного поголів'я на одне станкомісце;*
- ритмічно отримувати та реалізувати якісну племінну продукцію.*

За рахунок зміни частки кормових інгредієнтів у структурі раціону можна добитись зниження середньої вартості комбікорму до 2800 грн/т без зниження його поживної цінності, підвищити прирости на відгодівлі до 750..800 г, а рівень рентабельності – до 43..50 відсотків.

Кошти, вкладені у реконструкцію приміщень племпідприємства з одночасним переходом на потокову систему отримання опоросів, повертаються до закінчення другого року роботи.

Ключові слова: свинарство, племзаводи, турові та потікові опороси, інтенсивність використання свиноматок, виробництво свинини, економічна ефективність, рентабельність.

Щорічне виробництво продукції свинарства у Полтавській області знаходиться на рівні 40-42 тис. тонн свинини (370 тис. голів товарного поголів'я). Промислові підприємства, такі як ТОВ «Глобинський м'ясокомбінат», «Обрій» та ін., мають власні племінні заводи, які повністю забезпечують їх потребу у високопродуктивному ремонтному поголів'ї. Такі підприємства мають по 2,3..2,4 опороси на рік від однієї свиноматки, прирости на відгодівлі – 800-900 г, багатоплідність свиноматок – 12..13 поросят на опорос та збереженість поросят до відлучення на рівні 90-95%.

В той же час, згідно з даними статистичного обліку, в цілому по сільськогосподарських підприємствах України, середньодобові прирости на відгодівлі знаходяться в межах 400..420 г, а у Полтавській області – 447 г. Більшість господарств одержують лише по 1,8..2,0 опороси за середньої багатоплідності 9..11 поросят на опорос. Технологічний відхід отриманого приплоду знаходиться у підсисний період на рівні 12..13 %, у період дорощування 5..6 % та на відгодівлі до 2,0 відсотків. У господарствах з такими показниками галузь свинарства практично є збитковою.

Збільшення тривалості періоду відгодівлі, потреби у маточному поголів'ї, витратах кормів, енергоносіїв й інших трудових і матеріальних ресурсів на всіх фазах утримання та вирощування поголів'я, а також високий рівень невиробничого використання тваринницьких приміщень є наслідком недотримання належних технологічних умов

виращування тварин та незбалансованості раціонів. Високий рівень витрат при тривалому періоді відгодівлі призводить до підвищення собівартості виробленої продукції та зменшення прибутковості галузі свинарства [11, 12].

Обґрунтування, з висвітленням переваг переведення племзаводів з турової на потокову систему отримання опоросів, веде свій початок ще з середини 90-х років минулого століття [2, 8, 9]. Нажаль, багато племзаводів ще й досі застосовують турову систему отримання опоросів та застарілі технологічні прийоми і методи утримання, годівлі, відтворення тварин, мотивуючи це високою вартістю здійснення реконструкції й закупівлі необхідного обладнання. Збереження турової системи виправдовується складними умовами отримання опоросів та догляду за приплодом у зимовий період внаслідок непристосованості приміщень, але при цьому практично ніхто не зазначає, які збитки мають господарства.

Більшість племінних заводів працюють на застарілих технологіях у непристосованих приміщеннях і не маючи в достатній кількості необхідних коштів, не можуть провести їх реконструкцію, закупити сучасне обладнання та потрібні кормові інгредієнти. А так як кормосуміші, здебільшого, готуються у господарствах з наявних кормів за рецептами, які не враховують поживної цінності корму та потребу тварин різних статевікових груп у поживних речовинах, середні витрати корму на 1 кг приросту становлять 6,9–7,0 корм.од., що і обумовлює збитковість галузі [5, 9, 11].

У приміщеннях з застарілим обладнанням, високим рівнем ручної праці, відсутністю необхідного мікроклімату неможливо повністю реалізувати генетичний потенціал тварин та вирощувати цілорічно високопродуктивних племінних свиней [6].

Вищезазначені порушення технологічних норм, відсутність систем активного регулювання мікроклімату та використання незбалансованих раціонів, не дозволяє мати високу багатоплідність свиноматок і швидкість росту молодняку свиней, що практично унеможливує отримання прибуткової свинини [1, 3, 7].

Початком для одержання прибуткової продукції свинарства є перехід на потокову технологію з ретельним обрахунком необхідних витрат на переоснащення виробничих потужностей з чітко означеним терміном окупності вкладених інвестицій. Окрім проведених технологічних змін необхідно також підвищувати рівень кваліфікації спеціалістів, культуру догляду за тваринами та їх годівлю [3, 5, 6].

Метою даного дослідження є виявлення шляхів підвищення ефективності роботи господарств з виробництва племінної продукції свинарства, резервів збільшення виходу продукції свинарства на 1 свиноматку та підвищення рентабельності господарської діяльності.

Матеріали і методи. Для здійснення розрахунків з моделювання виробничої діяльності та рівня прибутковості при зміні технологічних параметрів виробництва після переведення племпідприємств з турової на потокову систему отримання опоросів було задіяно інформаційно-розрахунковий механізм комп'ютерного прогнозування виробничої діяльності підприємств по виробництву свинини [4]. Це дало можливість при проведенні досліджень одночасно враховувати вплив як окремих, так і всіх технологічних показників. При створенні розрахункового алгоритму враховували: структуру стада племзаводів, рівень технологічних показників, денні обсяги споживання корму, води, витрати енергоносіїв та ін. При проведенні розрахунків використано методи і прийоми: статистичний, розрахунково-конструктивний, абстрактно-логічний та комп'ютерного моделювання.

Результати й обговорення. У зв'язку з тим, що більшість племзаводів працює за туровою системою отримання опоросів, мають низькі виробничі показники і не здатні конкурувати з сильними господарствами, основна причина полягає в тому, що племінна продукція надходить неритмічно, тому не закуповується у повному обсязі і частково реалізується як товарна. Реалізуючи племінну продукцію за вартістю товарного поголів'я племзаводи недоотримують значні суми виручки і працюють на межі збитковості.

Перш ніж проводити реконструкцію, у кожному конкретному випадку, необхідно здійснити прогнозні розрахунки та визначити оптимальні значення технологічних по-

казників, які дозволяють прибутково вести господарську діяльність за наявної економічної ситуації у галузі свинарства.

У зв'язку з проведенням турових опоросів у весняно-літній та літньо-осінній періоди у господарствах тривалість підсисного періоду подовжується до 60 діб, що призводить до виснаження свиноматок, збільшення тривалості холостого періоду та зниження їх багатоплідності. Виходячи з даного факту та даних форм статистичної звітності, при проведенні досліджень в основу розрахунків було покладено фактичні дані продуктивності стад у більшості племінних заводів (табл. 1).

1. Вихідні технологічні показники

Технологічні показники та їх значення		
Кількість опоросів/ рік.	1.8	
Багатоплідність свиноматок, поросят/опорос, гол.	9.0	
Технологічний відхід, %	у підсисний період	13.0
	на дорощуванні	6.0
	на відгодівлі	2.0
Середньодобовий приріст поросят у підсисний період, г		180
	-«- на дорощуванні, г	230
	-«- ремонтних свинок, г	400
	-«- ремонтних кнурців, г	430
	-«- на відгодівлі, г	500
Незапліднених свиноматок, %	15	

За таких умов впродовж року від однієї свиноматки отримують лише 13.8 поросят, а з урахуванням технологічного відходу до реалізації залишається 11.1 поросят, з яких племінного поголів'я реалізується не більше 2.2 голови. При середній вартості згодованого від народження до реалізації тварин комбікорму 3770 грн/тону, реалізаційній ціні товарного поголів'я – 19 грн/кг живої маси, а племінного молодняка – 40..42 грн/кг, то рентабельність ведення галузі складає мінус 22..25 відсотків.

Досвід роботи окремих племінних господарств показує, що при зміни технологічних підходів до утримання, годівлі та догляду за тваринами і налагодженні ветеринарно-санітарного нагляду вдається за короткий час перевести роботу ферм на потокову систему отримання опоросів. Це дозволяє збільшити з 1,7 до 2,2 опоросів за рік на 1 свиноматку; підвищити річний вихід ділових поросят від 1 свиноматки на 7,5 голів та оборот станків для опоросу з 2-х до 8,7 разів; зменшити потребу у основних свиноматках з 200 до 135 голів [3, 10].

При переводі племгосподарства з турової на потокову технологію, з одночасним проведенням реконструкції приміщень та налагодженням роботи, вдається підвищити багатоплідність маток до 12 поросят на опорос, інтенсивність використання свиноматок з 1.8 до 2.3 опороси на рік, зменшити технологічний відхід під маткою до 10%, на дорощуванні до 4% і у період вирощування та відгодівлі до 1 відсотка. При цьому, маючи середньодобові прирости у підсисний період 180 г, на дорощуванні – 250 г, відгодівлі – до 800 г при незмінній вартості комбікорму, рентабельність зростає до рівня 20..22 відсотки. Крім того, збільшення приплоду та зниження рівня технологічного відходу дозволяє щорічно реалізувати до 4,3 голови племінних свиней на одну основну свиноматку.

Проводячи аналіз існуючих раціонів та співставлення поживності кормових сумішей з фізіологічною потребою різних статевих-вікових груп свиней, дослідження показали, що за рахунок зміни частки кормових інгредієнтів у структурі раціону можна добитись зниження середньої вартості комбікорму до 2800 грн/т без зниження його поживної цінності. Це дозволяє зберегти вищезазначену інтенсивність росту та підвищити рівень рентабельності виробництва свинини в даних господарствах до 43..50 відсотків.

Племпідприємства, які перейшли на новий рівень організації виробництва, своєю практичною роботою довели, що запровадження потокової системи виробництва дозволяє не лише отримувати та реалізувати якісну племінну продукцію впродовж року, а й підвищувати у 5–6 разів ефективність використання станків для опоросу та вихід вирощеного поголів'я на одне станкомісце. Вкладені в дані підприємствах у реконструкцію кошти повертаються до закінчення другого року роботи [10].

Висновки. Ігнорування питань забезпечення належних технологічних умов утримання і годівлі поголів'я, при низькій культурі ведення галузі свинарства і низькому рівні підготовки персоналу, не дозволяє використати резерви продуктивності тварин.

При зміні системи отримання опоросів з турової на потокову можна одержати від однієї свиноматки до 2.3 опороси на рік та збільшити кількість отриманого приплоду до 25 голів. Перехід на потокову систему виробництва дозволяє:

- підвищити ефективність використання станків для опоросу у 5–6 разів;
- збільшити кількість вирощеного поголів'я на одне станкомісце;
- ритмічно отримувати та реалізувати якісну племінну продукцію.

Змінивши структуру та поживність раціонів можна підвищити прирости на відгодівлі до 750..800 г, а рівень рентабельності – до 43..50 відсотків. Вкладені в дані підприємствах у реконструкцію кошти повертаються до закінчення другого року роботи.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Відомчі норми технологічного проектування. Свинарські підприємства (комплекси, ферми, малі ферми): ВНТП-АПК-02.05. – К.: Мінагрополітики, 2005. – 98 с.
2. Волощик П.Д. Поточная система производства свинины на реконструируемых фермах / П.Д.Волощик, Г.Ф.Бабенко / Теория и методы индустриального производства свинины: сб. науч. тр. ВАСХНИЛ. – Л.: – [б.и.] 1985. – С. 183 – 188.
3. Волощук В.М. Реконструкція племферми на 100 основних свиноматок науково-дослідного господарства «Великоснітинське» /В.М.Волощук / Вісник Інституту тваринництва центральних районів: зб. Наук.праць. – Дніпропетровськ, 2008. – Вип.4. – С.122 – 127.
4. Замикула В.В., Підтереба О.І. Смыслов С.Ю. Свідectво про реєстрацію авторського права на твір «Комп'ютерна програма «Прогнозування економічної ефективності виробництва свинарської продукції на трипородній основі у структурі триступінчастої селекційної піраміди» від 22.08.2013 №50861.
5. Зубець М.В. Виклад звітної доповіді на Загальних зборах Національної академії аграрних наук України 24 листопада 2010 року / М.В. Зубець / Економіка АПК. – №1(195). – 2011. – С.3 – 11.
6. Іванов В.О. Реконструкція на малих фермах /В.О.Іванов, Д.В.Дудченко, В.М.Волощук: зб. наук. пр. Інституту тваринництва «Асканія Нова». – «Асканія-Нова», 2008.– Вип.1. – С.126.
7. Інструкція з ведення племінного обліку у свинарстві. – К., «Київський університет». – 2003. – 64 с.
8. Организация поточной технологии племенного свиноводства на реконструируемых фермах: метод. указания / Всерос.высшей шк. Упр.агропром. компл. Новосибир. Филиал. – Новосибирск, 1988.– Ч.1 – 26 с.
9. Производство свинины на средних и мелких фермах / В.И.Беззубов, Ю.С.Шкункова, Е.А.Коваленко/ – Минск: Урожай, 1986.– 80 с.
10. Смыслов С.Ю. Перехід від сезонно-турового вирощування племінного молодняку свиней на потокову технологію виробництва // Міжвідомчий тематичний науковий збірник Свинарство. – № 61. – 2012. – С. 9 – 15.
11. Супрун О.М. Подолання наслідків кризи в аграрному секторі. / Економіка АПК, 2008. – №12. – С. 37 – 38.
12. Формування нормативних витрат і доходів та баланси сільськогосподарської продукції в Україні та інших країнах світу / за ред. О.М. Шпичака. – К.: ІАЕ, 2003. – 484 с.

Замыкула В.В. Экономическая целесообразность перевода племенных заводов с туровой на потоковую систему получения опоросов

Рассмотрены вопросы изменения эффективности работы хозяйств по выращиванию племенных свиней при переходе с туровой на потоковую систему получения опоросов. Приведено обоснование целесообразности перевода племенных заводов на новую систему работы и указана зависимость рентабельности хозяйственной деятельности от уровня технологических показателей. Изложен способ применения компьютерных программ для оперативной разработки прогноза вероятных изменений прибыльности хозяйственной деятельности племенных заводов при изменении технологического подхода к производству племенной продукции.

Перевод племпредприятия на потоковую систему получения опоросов позволяет получать от одной свиноматки до 2.3 опороса в год и увеличить количество полученного приплода до 25 голов, а также:

повысить эффективность использования станков для опороса в 5–6 раз;

увеличить количество выращенного поголовья на одно станкоместо;

ритмично получать и реализовать качественную племенную продукцию.

За счет изменения процента кормовых ингредиентов в структуре рациона можно получить снижение средней стоимости комбикорма до 2800 грн./т без снижения его питательной ценности, повысить привесы на откорме до 750..800 г, а уровень рентабельности – до 43..50 процентов.

Деньги, вложенные в реконструкцию помещений племпредприятий с одновременным переходом на потоковую систему получения опоросов, возвращаются до окончания второго года работы.

Ключевые слова: свиноводство, племзаводы, туровые и потоковые опоросы, интенсивность использования свиноматок, производство свинины, экономическая эффективность, рентабельность.

V.V.Zamykula. Economic expediency to transfer the the pedigree factories from a round system on a cyclic one of receiving farrows

It has been considered the question of changing the efficiency of the work of enterprises with rearing pedigree pigs at transferring from a round system on a cyclic one of receiving farrows. It is given grounds of the expediency in transferring the pedigree factories on a new system of work and it is pointed out the dependence of a profitableness of economic activity from the level of technological parameters. It is given the way of an appliance of computer programs for an operative elaboration for the prognosis in reference to probable changes of the profit of economic activity in pedigree factories at the change of a technological approach to manufacturing the pedigree production.

After transferring the pedigree factory on a cyclic system of receiving farrows it can have the number of received offspring to 25 heads. It allows:

to raise the efficiency of using farrow machines in 5-6 times;

to increase the number of reared live-stock on one box-place;

to receive rhythmically and to realize the quality pedigree production.

At the expense of a change of the part of fodder ingredients in the structure of a diet it is possible to achieve reducing the average cost of combined feed-stuff to 2800 grn/t without reducing its nutritious value, to increase gains on fattening to 750...800g and a level of the profitableness to 43...50%.

Means, which were put in the reconstruction of buildings in a pedigree enterprise with simultaneous transferring on a cyclic system of receiving farrows, returns to ending the second year of the work.

Key words: pig breeding, pedigree factories, cyclic and round farrows, intensity of using sows, pork production, economical effectiveness, profitableness.